

**AZERBAJCAN CUMHURBAŞKANI EBÜLFEZ ELÇİBEY'İN
"AZERBAJCAN TÜRKLERİNE YAPILAN VAHŞİLİKLER VE ERMENİ TERÖRÜ
KURBANLARININ HATIRASINI EBEDİLEŞTİRME"
KONUSUNDAKİ BEYANATI:**

Bugün Azerbaycan topraklarına kasteden kuvvetler "Denizden-Denize Büyük Ermenistan" hayaliyle 170 yıldan beri Kafkasya Türklerine karşı açık ve gizli soykırım siyaseti yürütmektedir.

Kafkasya'nın Rusya İmparatorluğu tarafından işgalinden ve özellikle Derbent, Guba, Şeki Şirvan, Lenkeran, Gence, Karabağ, Nahçıvan ve İrevan hanlıklarını feshinden sonra, Ermeniler devamlı olarak ve toplu şekilde Azerbaycan topraklarına yerleştirilmeye ve Azerbaycan Türkleri buralardan toplu olarak sürgün edilmeye başlamıştır. Bu maksatla, Ermeni Vilayeti olarak bilinen özel " İdari Bölge" kurulmuş ve daha sonra İrevan (Revan) Guberniyasına (Vilayetine) dönüştürülmüştür. Kuzey Azerbaycan halkı ise Guberniyalar arasında 5 yere bölünerek, eyalet sömürgeciliği çerçevesinde Ermeni ve imparatorluğun zulmü altına düşmüştür.

Tarihi deliller (faktlar) 1828-1829 yılları arasında bugün Ermenistan olarak bilinen topraklara Orta Doğu ülkelerinden 130 bin, daha sonraki dönemlerde ise 600 bin Ermeni getirildiğini göstermektedir. Böylece, bölgenin 1831'de 161.700 olan nüfusu, 1914'te 1 milyon 400 bine yükselmiştir. Aynı zamanda, söz konusu topraklardan toplam 1.5 milyon Azerbaycan Türkü kovulmuştur.

1905-1907 ve 1914-1920 yılları arasında kanlı çarpışmalar ve katliamlar olmuş ve tahminen 500 bin insan açıkça Ermeni terörüne kurban gitmiştir.

Daşnakların maceraperest "Temizleme" siyaseti sonucunda, 1918'de Ermenistan'da 575 bin olan Azeri nüfusu, 1920'de 11 bine inmiştir. Yani onların %98'i ya katledilmiş veya kovulmuştur. Ancak daha sonraki yıllarda onların bir kısmının geri gönderilmesine ve 1979'da Azeri nüfusun 161 bine yükselmesine karşın, eski durum hiçbir zaman sağlanamamış ve sayıları eskisine nazaran 3.5 defa azalmıştır. Bura karşılık Azerbaycan'a gelen Ermenilerin sayısında büyük bir artış olmuştur. 1922'de 240 bin olan Ermeni nüfusu, 1970'de 483.500'e yükselmiştir. Başka bir ifadeyle söylersek, Ermenilerin sayısı 2 defadan fazla artmıştır.

1918-1920 yılları arasında, Ermenistan'daki Azerbaycan Türklerinin başına çeşitli belalar açılmış, masum insanlar, özellikle de çocuk ve kadınlar akla hayale gelmeyen işkencelerle öldürülmüşlerdir. Ermenistan, Gürcistan, Türkiye ve Azerbaycan basın-yayın organlarının itiraflarına göre, İğdir ve Eçmiadzin kazalarında 60 köy ve onların bütün sakinleri, Gökçe mahalında 22 köy ve 60 bin insan, Yeni Beyazıt'ta 84 köy , 15 bin ev, İrevan kazasında bütün köyler, Eçmiadzin ve Sürmeli kazalarında 96 köy ve kasaba, Zengezur kazasında 115 köy ve 10 bine yakın insan, aynı zamanda 4472 kadın ev çocuk mahvedilmiştir. 1919'da İrevan Guberniyası Müslümanları Amerikalılarla röportajlarında 88 köyün dağıtıldığını ve 131.970 insanın öldürüldüğünü bildirmişlerdir. Aynı dönemde, Karabağ'ın dağlık ve dağ eteği bölgelerinde 150'ye yakın Müslüman köyü tahrip edilmiş, malı mülkü yağmalanmış, nüfusunun bir kısmı katledilmiş, diğer kısmı ise silah zoruyla oralardan kovulmuştur.

Daşnaklar 1918'de Bakü, Şamahı, Guba ve başak yerlerde on binlerce insanı katletmiştir. Yalnız Bakü'nün Dağüstü Parkında soykırıma uğrayan 18 bin kişi defnedilmiştir. Mayıs 1920'de, XI Kızıl Ordu, Ermenilerin direkt yardımıyla Gence'de 12 binden fazla insan öldürmüştür.

Araştırmalar, yalnız asrın birinci çeyreğinde Kafkasya'daki iki ayrı soykırımda ve Ermeni teröründe 2 milyondan fazla Azeri Türkü ve Kürdün öldürüldüğünü, yaralandığını ve maddi zarara uğradığını göstermektedir. 1907'de Ermenilerin "Eynoalar" olarak bilinen 100 bin kişilik ordusu, 1918'de Baküdeki Daşnak Alayları, Karabağ ve Zengezur'daki Ermeni "Çetnikleri" ve "Xmbabet" adlı askeri-terör grupları, 1920'de Andranikçilerin "Gönüllüler Ordusu" ve Daşnak hükümetinin 40 bin kişilik ordusu sivil Azeri Türklerine işkenceler yapmış ve malını mülkünü talan etmiştir.

1920'deki "Milli Katliam" toplam 9800 m'lik Azerbaycan toprağının Ermenistana verilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu topraklar, Yeni Beyazıt kazasının Basarkeçer Mahalını, İrevan kazasının Bendibasara Mahalını ve Gence Guberniyasının Zengezur kazasını kapsamaktadır. Ermenistan'ın elde ettiği bu topraklar, onun iştahını artırmıştır.

Şaumyan, Mirzoyan ve Mikoyan grubu başta olmak üzere, Ermeni kökenli liderler uzun yıllar Azerbaycan'da Türk aleyhtarı tutum sergileyerek Azerbaycan Türklerine büyük darbe vurmuşlardır. Onların hain davranışları sonucunda, Stalin-Beriyâ baskısı Azerbaycan'da çok şiddetli olmuştur. Totaliter rejim döneminde, yüz binlerce Azerbaycan Türkü, özellikle aydınlar "Milliyetçi", "Pantürkist", "Panislamist", "Yardakçı" vs damgası altında öldürülmüş, baskıya uğramış, Sibiryâ, Kazakistan ve Orta Asya Cumhuriyetlerine sürgün edilmiştir.

Azerbaycan Türklerinin Ermenistan'daki tarihi, kültürel anıtları parçalanmış ve camileri uçurulmuştur. 2000'e yakın yerin tarihi adı değiştirilmiştir. Yalnız 1935-1937 yılları arasında 465, 1991'in Nisan ayında ise 97 köyün adı değiştirilmiştir. 1947-1950 yılları arasında, "Pamuk Üretimini Teşvik Etmek" bahanesiyle Ermenistan'ın dağlık bölgelerinde yaşayan 150 bin Azerbaycan Türkü zorla Muğan ve Mil ovalarına yerleştirilmiştir. Ermenistan'ı tek milletli devlete dönüştürme çabaları daha sonra başka şekillerde devam ettirilmiştir.

1988'in Ocak ayından itibaren Türk-Müslüman aleyhtarı tutum, kasıtlı olarak körüklenmeye başlamıştır. Ermenistan'ın Gafan, İrevan, Masis, Dilican, Sisiyan, Kirovakan, Gugark ve başka bölgelerinde Azerbaycan Türklerine karşı toplu vahşiliklere baş vurulmuştur. Bunun sonucunda, 225 kişi ölmüş, 1154 kişi yaralanmış, 220 bin Azerbaycan Türkü, 15 bin Kürt ve birkaç bin Rus, Ermenistan'dan kovulmuştur.

Aynı zamanda, Dağlık Karabağ macerası ve Azerbaycan Türkünü cezalandırma girişimlerine baş vurulmuştur. 1990'ın Ocak ayında Bakü'ye emperyalist ordu gönderilmiş, sivil halk mermi yağmuruna tutulmuş, uzun müddet cumhuriyette askeri rejim hüküm sürmüştür, insanlar toplu olarak hapsedilmiş ve diğer kanunsuz davranışlara baş vurulmuştur.

Ermeniler, 1988'den beri Azerbaycan topraklarında ilan edilmemiş savaşı sürdürmektedirler. Bunun sonucunda, Karabağ'ın 56 köyü de dahil, 119 Azerbaycan köyü, kasabası ve şehri dağıtılmıştır. (Ermenilerin, Nisan 1993'te ele geçirdikleri köy ve kasabalar bu rakama dahil değildir.) Bundan başka, çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu binlerce insan öldürülmüş ve sakat bırakılmıştır. 230 binden fazla insan kendi vatanında göçmen durumuna düşmüştür. Laçın ve Şuşa şehirleri ele geçirilerek tamamen yakılmıştır. 26 Şubat 1992'de tarihi soykırım gerçekleştirilmiştir. Hocalı şehrinin 2000'den fazla sivil halkı askeri caniler tarafından soğukkanlılıkla öldürülmüş, yaralanmış ve esir alınmıştır. 10 bine yakın insanın evi dağıtılmış ve sahipleri göçmen olarak başka yerlere gitmeğe mecbur edilmiştir.

Bir asır önce Müslümanlara karşı "İmparatorluğun Silahı" olarak geliştirilen "Ermeni Terörü", bugün dahi sınır tanımamaktadır. Yalnız Azerbaycan değil, başka ülkelerde de

bir çok masum insan öldürülmüş, helikopterler, trenler ve otobüsler bombalanmış, işyerleri ve evler yakılmıştır.

Ermeni'lerin caniyane maksatlar için tehlikeli işlere el attığını dünya kamuoyu bilmektedir.

Bütün terörist, ırkçı, dini ve milli hoşgörüsüzlüğü lanetleyerek, zorbalığın bu veya diğer şekllinden zarar gören insanların manevi ve hukuki ihtiyaçlarını dikkate alarak, "Azerbaycan Türklere Yapılan Vahşiliklerin Açıklanması ve Ermeni Terörü Kurbanlarının Hatıralarını Ebedileştirme" konusunda özel hukuki belgenin hazırlanması ve bununla ilgili bütün meselelerin toplumun ve siyasi güçlerin tartışmasına sunulmasını gerekli sayıyorum.

İnanıyorum ki, devlet ve eski parti arşivlerinin açılması, bütün belge ve olayların incelenmesi, binlerce masum insanın temiz isminin kendisine iade edilmesini ve milletimizin geçtiği çileli yolların doğru değerlendirilmesini sağlayacaktır. Bu işe, ilgili daire ve teşkilatların sorumlu elemanları ve özellikle aydınların davet edilmesi gerekmektedir. Bu şerefli görevin gerçekleştirilmesinin insan haklarının korunmasına, hak ve adaletin temin edilmesine ve silinmiş tarihi gerçeklerin su yüzüne çıkmasına yardımcı olacağını ümit ediyorum.

Ebülfez Elçibey
Azerbaycan Cumhurbaşkanı